

Integrarea capabilităților multidomeniu în operațiile unităților interarme din forțele terestre

*The integration of multi-domain capabilities
in land forces units combined arms operations*

Mr.instr.sup.drd. Petru-Marian VEREȘ*

*Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București, România

Abstract

Conflictele curente, în desfășurare pe tot globul pământesc, au evidențiat necesitatea unei noi forme de război care să reducă numărul de victime și gradul de distrugere și, care, în același timp, să atenueze efectele mijloacelor hibride, omniprezente în doctrina tuturor actorilor. Această nouă fizionomie a războiului are ca mijloc de obținere a succesului operația multidomeniu. Deși operații multidomeniu au fost executate și în trecut, conceptul care înglobează procesul acestor operații este nou și există încă modificări semnificative care trebuie să se aplice, astfel încât să se permită actorilor operaționalizarea acestuia. Acest articol are ca scop studierea particularităților integrării operațiilor multidomeniu în operațiile forțelor terestre, prin identificarea punctelor tari și limitărilor dezvoltării procesului acestora, a condițiilor și principiilor lor de integrare la nivelul forțelor terestre, reieșite din analiza comparativă a abordărilor SUA și Federației Ruse, precum și din lecțiile învățate din conflictele curente.

Current conflicts, ongoing across the globe, have highlighted the need for a new form of warfare that reduces the number of casualties and the degree of destruction and, at the same time, mitigates the effects of hybrid means, ubiquitous in the doctrine of all actors. This new approach to warfare utilizes multi-domain operations as a means of achieving success. Although multi-domain operations have been conducted in the past, the concept that encompasses the process of these operations is novel, and there are still significant adjustments that need to be made to make it operational for all actors. This article aims to study the integration of multi-domain operations into land operations by identifying the strengths and limitations of their development process, the conditions and principles of their integration at the land forces level, resulting from a comparative analysis of US and Russian Federation approaches, as well as from lessons learned from current conflicts.

Cuvinte-cheie:

lupta armată interarme; domeniu; efecte; angajare simultană și sincronizată a armelor;
operații multidomeniu; capabilități.

Keywords:

*combined arms combat; domain; effects; simultaneous and synchronized engagement of arms;
multi-domain operations; capabilities.*

Info articol

Primit: 26 ianuarie 2024; Evaluat: 18 februarie 2024; Acceptat: 6 martie 2024; Disponibil online: 5 aprilie 2024

Citare: Vereş, P.M. 2024. „Integrarea capabilităților multidomeniu în operațiile unităților interarme din forțele terestre”.
Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I”, 13(1): 44-59. <https://doi.org/10.53477/2065-8281-24-03>

Evoluția artei operative, de-a lungul timpului, poate fi privită ca un efect al marilor campanii militare, definitorii pentru stadiul evoluției războiului și al diferitelor doctrine militare care au fost aplicate pe timpul operațiilor militare. În secolul trecut, doctrina militară a avut o evoluție masivă, trecând adesea de la un concept la altul, sau de la o abordare a tacticii la alta, pe parcursul aceleiași campanii. Comun tuturor conflictelor desfășurate în secolul 20 a fost faptul că forțele terestre erau instrumentul principal de câștigare a războiului și, în consecință, erau mereu sprijinite de celelalte categorii de forțe. Această obișnuință a națiunilor a fost perpetuată, cu mici excepții, până în prezent. Acest fapt reiese și din dezvoltarea redusă a capacităților celorlalte domenii, aerian, naval, cosmic sau cibernetic ([NATO Standard AJP-01 2022](#)), capacități complexe, greu de produs și costisitoare.

Doctrina forțelor terestre, aplicată în Primul Război Mondial, presupunea utilizarea tranșelor, pentru protecția trupelor împotriva focului direct și indirect al armamentului de infanterie și artilerie. Această tactică a dus la numeroase perioade de impas, în care niciuna dintre tabere nu avea soluții de a-și înfrânge adversarul, iar manevrele majore erau adesea inutile și cu pierderi semnificative de vieți omenești. Abia în anul 1916, după integrarea tancului în operațiile forțelor terestre, o combinație eficientă a manevrei infanteriei, cu sprijinul focului de artilerie și loviturile frontale ale tancurilor, era posibilă, iar forțele Antantei de pe frontul de vest reușeau să rupă apărarea germanilor și să consolideze, prin mijloacele trupelor de geniu, obiectivele cucerite. Majoritatea istoricilor militari privesc Primul Război Mondial ca pe un moment de cotitură și de schimbare majoră, care a turnat fundația pentru lupta armată interarme contemporană ([Simoens 2022](#)).

Al Doilea Război Mondial, pe de altă parte, a forțat, practic, armatele participante să integreze toate armele disponibile, inclusiv la nivel de batalion, fiind prilejul prin care batalionul interarme apărea pe câmpul de luptă, configurat astfel, mai evident ca niciodată. În primii ani ai războiului, Germania a implementat doctrina ”blitzkrieg”, însemnând „război fulger”, care presupunea angajarea rapidă și coordonată a infanteriei, tancurilor și artileriei, cu sprijin aerian apropiat. Această configurare a unităților tactice a însemnat un salt major de la ideea de a masa tancuri sau infanterie în unități de nivel divizie la crearea unor unități interarme mecanizate, pornind de la nivelul batalionului. În același timp, nevoia de a contracara aceste unități germane a obligat taberele opuse să își construiască la fel unitățile și mai mult, de a crea forțe de dimensiuni mici, cu capacități antitanc, care îngreunau semnificativ pătrunderea unităților blindate și mecanizate prin dispozitivele de apărare.

Apariția și folosirea bombei atomice au provocat teoreticienii militari să ia în considerare posibilitatea ca războiul terestru convențional să fie depășit, iar o concentrare de forțe terestre pe spații mici să fie deosebit de riscantă. Mai mult, nevoia de a purta lupte de eliberare națională a dat naștere războiului de gherilă și operațiilor neconvenționale, schimbând fundamental doctrina primei jumătăți a secolului 20. Concepte, ca război de gherilă și contrainsurgență, vizibile mai ales în războiul din Vietnam, au determinat statele vestice să renunțe la dezvoltarea capacităților convenționale de generație nouă, mecanizate și blindate, și să

reinvestească în unități ușoare de infanterie, cu mobilitate sporită și sprijin aerian constant (House 1984, 141).

Anul 1990 este marcat de un eveniment care a schimbat radical modul în care marile campanii militare se planifică, se pregătesc și se execută. Invazia irakiană în Kuweit și inabilitatea micului stat de a se apăra împotriva Irakului au determinat SUA și Arabia Saudită să intervină și militar. Operația "Desert Shield", din 1990-1991, a presupus dislocarea strategică a forțelor armate americane pe teritoriul Arabiei Saudite, iar implicarea aliaților din Europa sau din alte părți ale lumii în această campanie a produs cea mai mare acumulare de forțe armate din ultimii 20 de ani (Hooton și Cooper 2019, 65). A doua fază a acestei mari campanii a fost operația "Desert Storm", care presupunea atacarea și învingerea forțelor irakiene invadatoare, pentru a elibera statul Kuweit, prin mijloacele unei operații majore întrunite, aero-terestru-navală.

Intervenția coaliției, condusă de SUA în Irak, semnifică ultimul război al secolului 20, în care au fost implicate mase mari de capacități convenționale, tancuri, artilerie, infanterie, geniu, logistică, asalt aerian și aviație (Hooton și Cooper 2019, 67), evidențiind din nou importanța configurării marilor unități tactice de forțe terestre, conform principiilor interarme, pentru a permite executarea unor manevre pe spații largi și pe distanțe mari, în scopul evitării punctelor tari ale inamicului și ocupării pozițiilor avantajoase.

În prezent, războiul convențional a devenit o componentă a războiului hibrid, în care operațiile militare se desfășoară în toate cele cinci domenii ale spațiului de luptă și nu au efecte cinetice, ca formă primară de obținere a succesului, ci combină efectele letale cu nonletale, tehnologia avansată, abordările orientate pe comportamentul publicului țintă și filosofii de conducere sau de execuție, într-o armonie menită să orchestreze cât mai eficient capacitatea de luptă.

Evoluția puternică a capacităților și doctrinei militare, accelerată mai ales după invazia Rusiei în Ucraina și anexarea Peninsulei Crimeea în 2014, a condus la dezvoltarea unor concepte și termeni, precum „război de generația a 4-a” sau chiar a 5-a, operații multidomeniu, război informațional, amenințare hibridă sau inteligența artificială, care plasează un concept tradițional și important precum războiul interarme într-o zonă umbrită, în care pericolul de a fi uitat de comunitatea științifică este tot mai mare, în ciuda importanței dovedite de-a lungul istoriei. Nu trebuie uitat faptul că, așa după cum spune și Murat Caliskan în articolul său "Hybrid warfare through the lens of strategic theory", din publicația *Defense and Security Analysis*, „conceptele ne modelează înțelegerea militară și în consecință și forțele armate” (Caliskan 2019), iar în acest fel, există posibilitatea de a elimina abordări coerente și eficiente pentru a încerca să le implementăm, cu un posibil succes limitat, pe cele mai moderne, dar care nu au încă o validare completă.

Cu toate acestea, războiul interarme nu a dispărut încă din doctrina națiunilor Alianței Nord-Atlantice (NATO), iar acest articol este menit să întărească

importanța unităților interarme ale forțelor terestre în operații, în contextul mediului de securitate actual. Conceptul de război interarme a fost subiectul multor articole științifice, însă cele mai multe dintre ele au fost orientate spre a prezenta particularități ale acestuia din timpul diferitelor campanii sau războaie ale istoriei, câteva dintre articole fiind concentrate pe a plasa conceptul în contextul unor medii de securitate, guvernate de abordări care, în prezent, fie sunt învechite sau depășite, fie nu mai au relevanță. Deosebit la acest articol este faptul că analizează importanța unităților interarme ale forțelor terestre în contextul operațiilor multidomeniu, o analiză de care teoreticienii militari au nevoie atât pentru a le oferi un sprijin în dezvoltarea cunoașterii privind locul și rolul forțelor terestre în operațiile multidomeniu, cât și în a le asigura un posibil instrument de utilizat în inițiativele orientate pe configurarea unităților tactice.

Articolul urmează trei direcții de cercetare principale, concretizate în capitole ale lucrării. În primul capitol, studiul abordează configurarea unităților tactice din forțele terestre după principiul interarme și și locul acestora în operațiile multidomeniu. Acest capitol scoate în evidență condiția critică necesară oricărei unități tactice, anume de a fi configurată interarme, pentru a avea posibilitatea integrării unor capacități care să îi permită acționarea în toate domeniile spațiului de luptă și generarea efectelor în mediul operațional. Capitolul va discuta și de viziunea SUA și Federației Ruse în ceea ce privește configurarea unităților tactice interarme. În cel de-al doilea capitol, articolul prezintă posibilele limitări și provocări, reieșite din integrarea capacităților multidomeniu în operațiile forțelor terestre, precum și posibilele metode de atenuare a acestora. În cele din urmă, lucrarea evaluează performanța grupurilor de luptă interarme de nivel batalion (BTG) ale Federației Ruse în conflictul din Ucraina și prezintă aspecte relevante, rezultate din integrarea acestora în operațiile multidomeniu desfășurate în acest război.

Rolul unităților interarme ale forțelor terestre în operațiile multidomeniu

Marile conflicte armate ale istoriei au reprezentat, pentru comunitatea științei militare, un izvor de informații privind actorii implicați, tacticile folosite în lupta armată, o bună oportunitate de a evalua performanțele unităților și capacităților utilizate și, categoric, lecțiile învățate. În mod similar, și invazia Rusiei în Ucraina, care a început încă din anul 2014, constituie o sursă de informații importantă, din care teoreticienii au construit și conceptul de *operații multidomeniu*. Doctrina întrunită aliată AJP -1 definește operația multidomeniu ca fiind „*orchestrarea acțiunilor militare, de-a lungul tuturor domeniilor și mediilor, sincronizată cu activități nonmilitare, pentru a permite Alianței livrarea efectelor cu o viteză suficientă, ca ele să fie relevante*” (NATO Standard AJP-01 2022, 3). Pe de altă parte, doctrina militară a SUA, *FM 3-0 Operations*, definește operația multidomeniu ca fiind „*angajarea interarme a tuturor capacităților forțelor terestre și întrunite, pentru a crea și exploata avantaje relative care cuceresc obiective, înfrâng forțele inamicului*”

și consolidează câștigurile dobândite, în numele comandanților unităților întrunite” (Department of the Army 2022, 3-1). Diferența dintre cele două abordări principale ale conceptului este evidentă, însă aceasta este determinată și de necesitatea Alianței de a crea standarde aplicabile și implementabile la nivelul tuturor statelor membre, în contrast cu doctrina americană, care dezvoltă doctrina militară pentru a instrui propriile forțe.

Analizând cele două forme de definire a operațiilor multidomeniu, putem conveni asupra faptului că ele reprezintă acele acțiuni pe care forțele armate le întreprind prin mijloacele capabilităților din toate domeniile spațiului de luptă, care sunt menite să dobândească succesul în cel mai eficient mod. Deși diferențele de abordare nu schimbă radical natura operațiilor multidomeniu, trebuie să observăm că doctrina americană descrie acțiunile ca o angajare interarme a capabilităților din toate domeniile. Această abordare este un indicator al importanței configurării interarme a unităților, pentru a permite angajarea capabilităților din mai multe domenii și mai ales pentru a genera efecte în mai multe domenii.

Operațiile militare care produc efecte specifice celor multidomeniu necesită capabilități conforme, reziliente și înalt tehnologizate și unități tactice care să se caracterizeze prin flexibilitate și versatilitate, putere de luptă sporită, rază operațională extinsă și posibilitatea de a asigura executarea operației întrunite de-a lungul tuturor domeniilor. Aceste caracteristici ale unităților tactice din forțele terestre se reflectă din alăturarea sinergică a mai multor arme, servicii sau componente, din sincronizarea angajării acestora în lupta armată astfel încât contracararea unuia dintre aceste elemente să-l facă pe inamic vulnerabil la un altul. Ținând cont de aceste aspecte, putem deduce ușor faptul că o abordare interarme a operațiilor multidomeniu nu este doar o simplă metodă bună, ci una absolut necesară.

Caracterul interarme al unei unități este definit în doctrina americană ca „*aplicarea simultană și sincronizată a armelor, pentru a obține un efect mai mare decât cel obținut prin utilizarea fiecărui element separat sau secvențial*” (Department of the Army 2019, 3-9), iar acest lucru se reflectă și în configurarea unităților tactice, în special de nivel brigadă, divizie și corp de armată.

De-a lungul continuumului competiției (NATO Standard AJP-01 2022, 7) – cooperare, rivalitate, confruntare și conflict armat –, corpul de armată, ca mare unitate tactică, integrează capabilitățile survenite din toate domeniile la eșalonul tactic potrivit și angajează în luptă diviziile pentru a cuceri obiectivele componente terestre a grupării de forțe întrunite. Diviziile, sprijinite de corpul de armată, înfrâng inamicul prin combinarea manevrei și focului brigăzilor luptătoare și a structurilor de arme subordonate, controlează terenul cucerit și consolidează succesul operației întrunite. Această integrare a capabilităților multidomeniu și angajarea acestora în conflictul armat, înșesat de incertitudine, comunicare mereu degradată și ferestre de oportunitate trecătoare, este posibilă numai prin dezvoltarea unei culturi, în care comandanții unităților tactice exercită inițiative

disciplinate și acceptă riscuri calculate, în interiorul filosofiei de conducere prin comanda misiunii – *mission command*.

Având în vedere aceste aspecte, putem defini rolul unităților tactice ale forțelor terestre în operațiile multidomeniu ca fiind de integrare și angajare în lupta armată a capacităților multidomeniu, pentru a devansa inamicul din toate punctele de vedere și pentru a conserva puterea de luptă a unității.

În doctrina militară a SUA, corpul de armată și divizia asigură forței întrunite formațiuni interarme și comandamente flexibile și adaptabile la misiune, capabile să gestioneze crize și să execute operații terestre la scară largă, în timp ce armatele integrează și coordonează capacități multiple, pentru a duce operații la scară largă, în cadrul operației întrunite. Corpurile de armată sau armatele pot avea roluri multiple, de conducere tactică (comandamente de componentă terestră) sau de conducere operativă (comandament de grupare de forțe întrunite). Aceste eșaloane tactice asigură comandanților combatanți forțe armate care posedă capacități tehnice și tactice, necesare desfășurării operațiilor pe întreg spectrul operațiilor militare ([Department of the Army 2021, 1-1](#)).

Pe de altă parte, tactica rusească aduce în prim-plan armata interarme și armata blindată (de tancuri), ca eșalon principal între conducerea operativă sau strategică a forțelor armate și eșaloanele tactice. Aceste eșaloane tactice sunt organizate, în cea mai mare parte, pe brigăzi interarme, dar schimbările majore în dotarea forțelor armate, asociate cu tehnologizarea grăbită, provocată de războiul cu Ucraina, prevestesc o reorganizare a acestor armate pe divizii, și chiar pe corpuri de armată ([Grau și Bartles 2016, 30](#)). Aceste unități tactice au un puternic caracter interarme, însă au anumite limitări în ceea ce privește capacitățile multidomeniu, acestea fiind reținute la eșaloanele operative și strategice, dar pot desfășura operații multidomeniu cibernetice și aeroterestre.

Unitățile interarme americane au o coerență logică în organizare. Comandamentul unui corp de armată american integrează, în primul rând, 3 până la 5 divizii interarme, brigăzi de arme și servicii, ISR (Intelligence, Surveillance, Reconnaissance), geniu, apărare CBRN (Chimic, Biologic, Radiologic, Nuclear), apărare antiaeriană, artilerie și rachete terestre, poliție militară, logistică și alte unități specializate, cu capacitățile aferente. La rândul lor, diviziile americane au o structură similară corpului, integrând brigăzi luptătoare și batalioane de arme și servicii, însă diferă în capacități, în sensul efectelor pe care acestea le produc. Analizând ambele eșaloane tactice și efectele acestora, am ajuns la concluzia că efectele corpului de armată încep acolo unde se încheie cele ale diviziei, în spațiul de luptă multidomeniu, corpul având sarcina de a modela spațiul de luptă inaccesibil diviziilor pentru a permite acțiunea neobstrucționată a diviziilor, în mediul lor de operare. Mai exact, unitățile luptătoare robuste ale structurilor interarme tactice de nivel divizie sau corp beneficiază de sprijin luptă sau de servicii constant, sporindu-le executarea manevrei și extinderea razei operaționale.

În contrast, armata interarme rusească, organizată pe divizii, brigăzi sau regimente, în cazuri mai restrânse, așa cum arăta în bătălia Kievului, din 2022, presupunea generarea de *grupuri tactice de nivel batalion – battalion tactical group (BTG)* – , din organica brigăzilor, care erau sprijinite logistic de divizie și care erau conduse de armata interarme (Zabrodskyi și alții 2022, 45). Aceste formațiuni aveau compunerea de luptă a unui batalion întărit, iar caracterul interarme al acestuia era sporit de integrarea mai multor capacități de sprijin luptă, artilerie și rachete în special, dar cu puterea de luptă a infanteriei redusă. În cadrul acestor BTG, rolul infanteriei consta în ocuparea și menținerea pozițiilor defensive, precum și în sprijinirea structurilor de tancuri.

Diferențele dintre cele două abordări, americană și rusă, sunt evidente. În conceptul american, accentul se pune pe sprijinirea unităților luptătoare pentru a asigura succesul manevrei acestora, consolidarea obiectivelor cucerite și executarea acțiunilor tactice fără întreruperi, pentru o lungă perioadă de timp. Metoda rusească, de angajare a structurilor tactice interarme, mizează mai mult pe o acțiune intensă a structurilor de sprijin luptă și pe efectele acestora, în special ale celor de foc direct și indirect cu proiectile de artilerie sau rachete, urmată de acțiunea forțelor luptătoare. Această metodă are vizibil o înclinare spre războiul de atriție, limitat în ceea ce privește manevra unităților luptătoare și bazat pe efectele altor mijloace, hibride îndeosebi, pentru înfrângerea inamicului.

Abordarea americană și, prin extindere, cea aliată se orientează pe integrarea capacităților multidomeniu în operațiile interarme ale structurilor tactice, pentru a spori manevra acestora și pentru a modela spațiul de luptă astfel încât, prin manevră, să se exploateze punctele decisive și centrele de greutate ale inamicului în vederea reducerii pierderii de vieți omenești sau de capacități în ambele tabere.

Foarte multe dintre aceste limitări ale conceptului interarme al Rusiei au condus la revenirea unor tactici învechite prin angajarea în luptă a acelor mici echipe de infanteriști „de sacrificiu”, recrutați, de obicei, din provinciile Luhansk sau Donetsk, din rândul prizonierilor, deținuților sau din rândul militarilor mobilizați și slab pregătiți, care, după cum spun militarii ucraineni, atacă, sub influența narcoticelor sau coerciției comandanților, de regulă până sunt doborâți de focul apărării, sau sunt executați de proprii camarazi atunci când se retrag. Această tactică de atac în „valuri umane” are ca scop demascarea pozițiilor de apărare adverse, epuizarea resurselor și crearea unor condiții acceptabile pentru un nou atac (Watling și Raynolds 2023, 5).

Provocări reieșite din integrarea capacităților multidomeniu în operațiile forțelor terestre și posibile metode de atenuare a acestora

Strategia militară a viitorului este gândită și creată urmând drumul de la cooperare la conflict armat, de-a lungul continuumului competiției. Alianța Nord-Atlantică,

prin conceptul strategic adoptat la Summitul de la Madrid, din 29 iunie 2022, orientează linia de efort principal dinspre prevenirea și managementul crizelor spre funcția acesteia, de descurajare și apărare ([NATO 2022](#)). Această reorientare este, în principal, provocată de evoluția amenințării la adresa Alianței, Federația Rusă, și de noua fizionomie a războiului, așa cum este identificată în conflictul ruso-ucrainean.

Noul război angajează capacități multidomeniu în operațiile tactice, iar filosofia de luptă, precum cea rusă, dezvoltă neconținut capacități A2/AD (Anti-Acces/Area Denial) și mijloace de angajare a focului direct și indirect cât mai distructive și performante. Contracararea amenințării Rusiei, în viziunea Alianței, presupune descurajarea agresiunii armate, iar dacă această strategie eșuează, înfrângerea inamicului prin depășirea acestuia în toate domeniile. Ca în majoritatea cazurilor, SUA au preluat, încă din 2018, inițiativa de a dezvolta un concept al forțelor terestre pentru operații multidomeniu, într-un context în care celelalte state membre ale Alianței nu aveau aceeași capacitate.

Conceptul american are ca idee centrală executarea operațiilor multidomeniu de către forțele terestre, ca element al forței întrunite, pentru a dobândi succesul în timpul competiției; la nevoie, forțele terestre pătrund și dezintegrează sistemele A2/AD ale inamicului și exploatează libertatea de manevră rezultată pentru a cuceri obiectivele strategice și a forța o întoarcere la competiție în termeni favorabili ([TRADOC Pamphlet 525-3-1 2018](#), 7). SUA intenționează să ajungă la capacitate operațională multidomeniu completă până în anul 2035.

SUA au alocat un buget în valoare de 773 de miliarde de dolari americani pentru apărare ([US DoD 2022](#), 1-3), ocupând locul 1 la nivel mondial, din acest punct de vedere, în 2023. Având în vedere bugetul imens alocat de SUA și proiecția temporală estimată în acest moment, deducem clar faptul că principala limitare pentru a avea capacitate multidomeniu completă este costul mare și timpul lung de operaționalizare. Dintre celelalte state membre ale NATO, Germania și Marea Britanie sunt următoarele clasate, ambele cu un buget de peste 65 de miliarde de dolari, alocat în 2021, conform unui comunicat de presă al Alianței ([NATO 2023](#), 7), bugete semnificativ mai mici decât cel american. Acest fapt evidențiază și mai mult incapacitatea statelor membre ale NATO de a atinge un nivel acceptabil al capacității multidomeniu. Nici Rusia nu pare a fi aproape de această capacitate, cu o investiție, pentru apărare, care depășește ușor valoarea de 351 de miliarde de dolari în 2023, conform unui articol publicat de Reuters ([Reuters 2023a](#)), însă au fost vizibile îmbunătățiri în diferite segmente de apărare, în special pentru dezvoltarea sistemelor de rachete balistice de rază lungă. De asemenea, și China, un adversar confirmat care poate contesta SUA în putere militară, a avut cheltuieli de apărare în valoare de 224 de miliarde de dolari în 2023 ([Reuters 2023b](#)), însă, majoritatea cheltuielilor fiind orientată pe achiziția de echipamente mai moderne pentru forțe terestre și navale, nu neapărat pentru capacități multidomeniu. Deocamdată, din datele prezente, doar SUA prezintă un concept solid de realizare a capacității multidomeniu completă și alocă suficiente resurse în acest sens, însă dobândirea acestei capacități va mai dura cel puțin 10 ani.

Din punct de vedere tactic integrarea capabilităților multidomeniu în operațiile forțelor terestre generează provocări unice. În timpul experimentării capabilităților multidomeniu, analiștii au constatat fluctuații în disponibilitatea capabilităților multidomeniu. Fiecare domeniu în parte are limite concrete, precum viteza sateliților pe orbite, rețele cibernetice închise, care necesită pătrunderi efective, sau timpii de realimentare cu combustibil, de reparare și reînarmare a aparatelor din mediul aerian, terestru sau maritim (Skates 2021, 70). Aceste constrângeri determină o disponibilitate temporară a tuturor capabilităților și pot crea dileme comandanților, în ceea ce privește alocarea lor.

Un principiu al operațiilor multidomeniu, introdus în doctrina americană și menționat în FM 3-0 Operations, este „convergența”, care, potrivit acestui manual, este rezultatul creat prin angajarea concentrată de capabilități din mai multe domenii și eșaloane împotriva unei combinații de puncte decisive în orice domeniu, pentru a crea efecte asupra unui sistem, decident, unei formațiuni, sau într-o zonă geografică specificată (Department of the Army 2022, 3-3). După cum menționam anterior, capabilitățile multidomeniu sunt reținute, în viziunea americană, la nivelul corpului de armată și sunt angajate pentru a modela lupta diviziei. Din acest punct de vedere, putem constata faptul că divizia, ca eșalon fundamental pentru operațiile interarme, are limitări în angajarea multidomeniu, având efecte semnificative în mediul terestru și aerian și efecte reduse în celelalte trei domenii. Acest lucru implică eforturi majore de coordonare și de sincronizare între acțiunile diviziei și cele ale corpului de armată pentru realizarea convergenței. Mai mult, capabilitățile cosmice și cibernetice înalt tehnologizate sunt scumpe și, adesea, insuficiente, fiind reținute de eșaloanele operative și strategice, limitând disponibilitatea acestora și la nivelul corpului de armată, ceea ce nu poate decât îngreuna respectarea acestui principiu.

Însă, dacă ne imaginăm efectele unei convergențe de succes, într-o operație multidomeniu, probabil, inamicul va suferi neutralizări multiple ale punctelor tari, care nu permit executarea unei operații coerent și cu șanse de succes, încă din primele faze ale operației. Pentru o convergență de succes, planificarea și pregătirea acesteia sunt cruciale. Deducem din condițiile reușitei unei convergențe faptul că sincronizarea acțiunilor reprezintă cea mai dificilă provocare. Conform procesului militar de luare a deciziei (MDMP), identificarea punctelor critice ale inamicului depinde de calitatea produselor de evaluare a acestuia. Aceste produse sunt construite prin procese integratoare, conexe la MDMP, precum pregătirea informativă a mediului operațional – *Intelligence Preparation of the Operational Environment (IPOE)* – și procesul de achiziție a țintelor – *Joint Targeting (JT)*.

Prin IPOE, se identifică elementele inamicului, referitoare la capabilitățile acestuia, la centrul lui de greutate, la doctrina aplicată în luptă, cu integrarea lecțiilor învățate din istoria de luptă, precum și cursurile probabile de acțiune ale inamicului (NATO Standard AJP 3-9 2016, 2-17). De asemenea, prin JT, se identifică și se prioritizează acele ținte de mare valoare (*High Value Targets – HVT*), ținte cu câștig ridicat (*High Payoff Targets – HPT*), ținte critice (*Time-Sensitive Targets – TST*) sau alte ținte

ale inamicului, pentru a stabili angajarea adecvată a acestora în vederea obținerii efectelor conform intenției comandantului și obiectivelor operației (NATO Standard AJP 3-9 2021, 1-1). Suprapunerea produselor rezultate din cele trei procese, MDMP, IPOE și JT, revelează punctele critice ale inamicului.

Mai departe, comandantul mării unități tactice va direcționa statul major în ceea ce privește modalitatea de angajare a acelor puncte critice. Acesta va urmări sincronizarea angajării capacităților din toate domeniile, pentru a da lovituri simultane inamicului și pentru a produce efecte decisive pentru întreaga operație, încă de la inițierea acesteia. De regulă, statul major va pune la dispoziția comandantului instrumentele care să ajute la sincronizarea acțiunilor, prin care acesta să fie în măsură să direcționeze acțiunile unității interarme pe care o conduce.

Provocările integrării capacităților multidomeniu în unitățile interarme ale forțelor terestre reies și din necesitatea configurării unor subunități care pot integra și angaja aceste capacități. Unitățile tactice interarme, în mod tradițional, sunt configurate pentru a duce războiul interarme. Configurarea unei unități tactice de angajare multidomeniu urmărește dezvoltarea operațiilor multidomeniu, iar în prezent, nu există unități tactice care să ducă independent acest tip de operații. Angajarea multidomeniu de astăzi presupune un efort întrunit, iar capacitățile sunt angajate și coordonate la nivel operativ.

Totuși, într-un articol, publicat de Asociația Forțelor Terestre ale SUA, Charles McEnany ne oferă o variantă de configurare a unei structuri multidomeniu (Figura 1), cu un orizont de operaționalizare nu mai târziu de 2035. Configurația acestei structuri urmărește 4 funcțiuni: efecte, focuri, protecție și susținere (McEnany 2022).

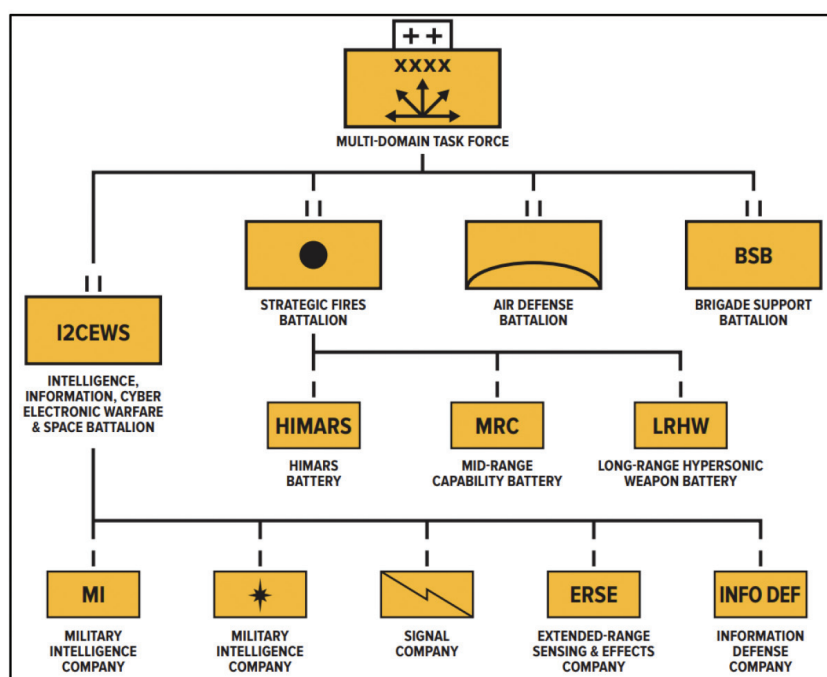

Figura 1 Compunerea structurii multidomeniu (McEnany 2022)

Această structură are o compunere similară unităților interarme, însă capacitățile microstructurilor diferă semnificativ. Dacă unitățile interarme erau configurate astfel încât să neutralizeze într-un mod eficient puterea de luptă a inamicului tactic pentru succesul operației, structura multidomeniu are ca scop angajarea capacităților A2/AD, pentru asigurarea libertății de acțiune a forței întrunite, prin angajarea sincronizată a efectelor cinetice și noncinetice ([Chief of Staff Paper #1 2021](#)). Durata lungă de operaționalizare a acestui tip de structură, chiar și pentru o națiune cu un avans considerabil în ceea ce privește operațiile multidomeniu, SUA, relevă dificultatea cu care structura de forțe poate angaja efecte multidomeniu. Mai mult, un posibil conflict care să presupună necesitatea unei astfel de structuri poate accelera procesul de configurare și operaționalizare, iar acest fapt poate avea efecte negative asupra capacității acesteia.

Performanța forțelor terestre rusești în operațiile multidomeniu din conflictul ruso-ucrainean

După invazia Rusiei în Ucraina și anexarea Crimeei, forțele armate ruse au parcurs un proces de reconfigurare, trecând la o înfățișare nouă. Înainte de această reformă a forțelor terestre rusești, armata interarme a Rusiei era organizată pe divizii interarme, care, la rândul lor, erau organizate pe regimente. În mare parte, caracterul interarme ale acestor structuri nu era scos în evidență cum este în ziua de azi, iar forțele de sprijin luptă sau sprijin cu servicii erau reținute sub alte comenzi, având acțiunile coordonate la acel nivel, rămânând ca diviziile și regimentele să nu fie altceva decât o masă de tancuri, de infanterie mecanizată și de infanterie motorizată, cu puțin sprijin de armă.

Așa după cum evidențiază Charles Bartles și Lester Grau, în cartea *The Russian Way of War – Force Structure, Tactics, and Modernization of the Russian Ground Forces*, noua fizionomie a forțelor terestre rusești, aplicată și în conflictul din Ucraina, are ca eșalon tactic și operativ armata interarme, organizată pe brigăzi. Schimbarea majoră pe care reforma o aduce presupune generarea acelor BTG-uri, din cadrul brigăzilor, pentru a proiecta puterea de luptă a unei brigăzi ([Grau și Bartles 2016, 37](#)). Deși această schimbare era în curs de implementare, în faza inițială a războiului din Ucraina din 2022, rușii au atacat cu mari unități tactice, care erau configurate după ambele variante: armate configurate și pe divizii cu regimente, dar și pe brigăzi. Totodată, la baza construirii acestor mari unități tactice, este BTG-ul, fiind alegerea Rusiei în bătălia Kievului și în operațiile militare din Donbass, pentru angajarea forțelor Ucrainei la nivel tactic.

BTG utilizat în Ucraina era compus din personalul bine pregătit și din capacitățile cu cel mai bun grad de operativitate din cadrul unei brigăzi, pentru a crea un batalion „întărit”. Problema de personal cu care se confrunta batalionul consta în faptul că militarii, din toate categoriile de personal, nu se cunoșteau, nu s-au instruit în comun și nici nu au luptat vreodată împreună. Mai mult, unitățile tactice din forțele terestre

se confruntau cu o lipsă acută de ofițeri de stat major, iar subofițerii nu erau integrați corespunzător în cadrul BTG. Pentru a atenua neajunsurile provocate de lipsa de personal, rușii au recurs la detașarea multora dintre aceștia de la brigăzi sau divizii aflate mai sus pe scara ierarhică, pentru a crea state majore operaționalizate la nivelul BTG-urilor (Nistorescu 2022, 140). Aceste limitări vor crea, în cele mai multe cazuri, probleme de moral, de coeziune și chiar cu un impact semnificativ asupra acțiunilor tactice executate prin reducerea razei operaționale a marilor unități de nivel brigadă sau divizie. Nu putem vorbi de un război eficient fără trupe bine instruite, prolifică în câmpul tactic, generate prin dezvoltarea unei instituții militare profesioniste (Stanciu 2018, 195).

Deși batalioanele erau bine echipate cu sisteme de artilerie și rachete, adesea dincolo de capacitatea comandantului de batalion de a le gestiona, aceste grupuri de luptă nu aveau sisteme de supraveghere, achiziție ținte sau război electronic. Acest fapt are un impact major asupra capacității lor de a contracara acțiunile inamicului în spectrul electromagnetic, militarii BTG-ului recurgând inclusiv la utilizarea rețelei de telefonie mobilă a cetățenilor ucraineni. Bineînțeles, această eroare a permis forțelor ucrainene să obțină informații vitale privind planurile și intențiile rușilor. Mai mult, aceste informații revelau și statusul curent al trupelor rusești, starea moralului și puterea de luptă rămasă. De asemenea, lipsa sistemelor de apărare cibernetică a condus și la întreruperea funcționării sistemelor ISTAR, determinând incapacitatea comandanților ruși de a ajunge la o înțelegere comună a situației, de a avea o imagine terestră clară sau estimări corecte vizavi de operațiile în desfășurare.

Totuși, deși BTG rusec nu dispunea de sprijin de geniu dezvoltat, se putea observa faptul că aveau mobilitate sporită în câmpul tactic, în special pentru trecerea peste văi sau râuri, datorită sprijinului constant cu poduri de asfalt sau cu poduri fixe, primit de la eșalonul armatei interarme (Watling și Raynolds 2023, 10).

Probabil, cel mai important aspect care a afectat performanța forțelor terestre rusești a fost transformarea comandamentului armatei interarme în comandament de forțe întrunite, care să coordoneze capacitățile din mai multe domenii. În linii mari, teatrul de operații ucrainean avea forțe rusești terestre, aeriene și navale, cu capacități din mediul cosmic și cibernetic multiple, coordonate de comandanți ai forțelor terestre. În acest fel, deducem faptul că forțele terestre rusești se constituie în categorie de forțe sprijinită, celelalte categorii având doar rol de sprijin, limitând beneficiile aduse de operația întrunită.

Astfel, operațiile aeriene, fiind coordonate de comandamentul terestru, aveau raza operațională, în termeni de timp, spațiu sau scop, redusă la a cuceri obiectivele stabilite de comandantul terestru. De asemenea, țintele angajate prin acțiunile forțelor aeriene serveau nevoilor forțelor terestre de a ocupa elemente de infrastructură critică (Zabrodskyi și alții 2022, 45). De asemenea, forțele aeriene, pe măsură ce conflictul evolua, erau în mare parte folosite pentru asigurarea sprijinului aerian apropiat forțelor terestre. Asigurând sprijinul apropiat pentru militarii din

poziții de apărare sau asalt, anula, practic, modelarea adâncimii inamicului, pentru a permite libertatea de acțiune a forțelor terestre. Drept urmare, având forțe aeriene concentrate în mare parte pe direcțiile de înaintare ale forțelor terestre, adâncimea, ca atribut de bază al operației, așa cum este scris în *FM 3-0 Operations/2022*, nu era extinsă și era grav afectată și în celelalte domenii. Componenta terestră are un rol important în extinderea adâncimii, facilitând accesul celorlalte capacități din toate domeniile, în special a celor spațiale și cibernetice, care îmbunătățesc protecția formațiilor tactice și neutralizează sistemele de apărare antiaeriană ale inamicului ([Department of the Army 2022](#), 3-7).

În general, forțele terestre ruse care au acționat în războiul din Ucraina au avut rezultate slabe, fapt dovedit și prin incapacitatea realizării obiectivului principal: cucerirea Kievului și înfrângerea forțelor armate ucrainene. Randamentul slab al rușilor reiese, în principal, din lipsa maximizării efectelor operației întrunite prin limitarea utilizării capacităților multidomeniu în sprijinirea forțelor terestre. De asemenea, această metodă de a duce războiul a redus considerabil raza operațională a marilor unități tactice din forțele terestre prin concentrarea efortului pe generarea acestor BTG, cu personal și capacități din cadrul eşaloanelor tactice superioare, reducând posibilitățile acestora de a executa operații majore la scara largă și bazându-se pe sprijinul de arme și logistic al eşalonului armatei interarme.

Probabil, așa după cum arată și studiul amplu și relevant, făcut de Jack Watling și Nick Reynolds, cea mai importantă problemă care a afectat operațiile militare ale Rusiei din Ucraina a fost moralul scăzut al trupelor, lipsa de instruire și profesionalism și lipsa unei filosofii de conducere și execuție, bazată pe coeziune, încredere și competență.

Concluzii

Anul 2024 a început având conflicte majore în desfășurare pe glob, caracterizate, în primul rând, printr-un mare număr de victime omenești, cele mai multe din rândul civililor. Războiul ruso-ucrainean, operațiile militare desfășurate de Israel pentru neutralizarea grupării Hamas din Fâșia Gaza sau războiul civil din Yemen sunt exemple de conflicte în care condiția de a nu avea un număr mare de pierderi omenești și o distrugere masivă a infrastructurii este impusă de capacitatea forțelor armate de a planifica și executa operații multidomeniu. Din imaginile postate de mass-media sau rețelele de socializare, ne dăm seama de faptul că nu se poate discuta despre operații multidomeniu în aceste conflicte, peisajul statelor în care se desfășoară conflictele scoțând în evidență localități întregi transformate în moloz, crize umanitare greu de imaginat și lipsa unor soluții de încheiere a crizelor.

Din demersul de cercetare efectuat, se deduce faptul că operațiile multidomeniu sunt orientate pe reducerea duratei conflictelor, a victimelor, a distrugerilor de

infrastructură și pe economisirea puterii de luptă a actorilor implicați. Acest ideal al operațiilor multidomeniu nu poate fi realizat fără investiții majore, fără resurse considerabile, orientate spre cercetare și dezvoltare, pentru construirea acelor capacități care să permită comandantului militar să aibă în permanență o imagine reală și clară, cuprinzătoare și constant actualizată a mediului operațional, precum și capacitatea de a angaja centrele de greutate și punctele critice ale inamicului, indiferent de poziționarea acestora în spațiul de luptă.

Constatăm astfel că națiunile lumii sunt, în prezent, departe de a avea forțe și capacități multidomeniu operaționalizate. SUA au un avans destul de mare în ceea ce privește operaționalizarea unui concept de operații multidomeniu, dar asta nu înseamnă că state, precum China sau Rusia, nu vor contesta poziția americanilor, în viitor, în orice domeniu al spațiului de luptă, prin dezvoltarea de concepte și de programe proprii. Totuși, faptul că SUA se îndreaptă spre acest obiectiv, estimând o operaționalizare a conceptului până în 2035, are beneficii majore pentru NATO. Statele membre ale Alianței ar trebui să își asume un rol de participant în dezvoltarea unui concept de operații multidomeniu, beneficiind de experiența și progresul SUA în acest sens. În orice caz, membrii Alianței ar trebui, cel puțin, să participe la dezvoltarea conceptului american, pentru a întări capacitatea părții europene de apărare și descurajare a amenințării, și să contribuie la implementarea acestuia într-un mod colectiv în Europa.

În altă ordine de idei, deducem, din studierea performanței Forțelor Armate Rusești în Ucraina, faptul că forțele terestre, angajate într-un mediu operațional multidomeniu, trebuie reconfigurate astfel încât să renunțe la caracterul de componentă sprijinită și să înceapă să producă efecte sincronizate cu celelalte patru componente, în cadrul operației întrunite. Rolul forțelor terestre interarme în operațiile multidomeniu trebuie să includă sprijinirea celorlalte componente care produc efecte în celelalte domenii, pentru că astfel se extinde raza operațională a grupării de forțe întrunite, în scop, spațiu și timp, element crucial pentru succesul marilor campanii.

Referințe

- Caliskan, Murat.** 2019. “Hybrid Warfare through the Lens of Strategic Theory.” *Defense and Security Analysis* 35 (1): 40-58. [doi:10.1080/14751798.2019.1565364](https://doi.org/10.1080/14751798.2019.1565364).
- Chief of Staff Paper #1.** 2021. “Army Multi-Domain Transformation.” <https://api.army.mil/e2/c/downloads/2021/03/23/eeac3d01/20210319-csa-paper-1-signed-print-version.pdf>.
- Department of the Army.** 2019. “Army Doctrine Publication 3-0 Operations.” https://irp.fas.org/doddir/army/adp3_0.pdf.
- . 2021. “Field Manual 3-94 Army, Corps and Division Operations.” https://irp.fas.org/doddir/army/fm3_94.pdf.
- . 2022. “Field Manual 3-0 Operations.” <https://irp.fas.org/doddir/army/fm3-0.pdf>.

- Grau, Lester W. și Charles K. Bartles.** 2016. "The Russian Way of War - Force Structure, Tactics, and Modernization of the Russian Ground Forces". <https://www.armyupress.army.mil/Portals/7/Hot%20Spots/Documents/Russia/2017-07-The-Russian-Way-of-War-Grau-Bartles.pdf>.
- Hooton, Ernest A. și Tom Cooper.** 2019. *Desert Storm. Volume I: The Iraqi Invasion of Kuwait and Operation Desert Shield 1990-1991*. Helion & Company Limited.
- House, Jonathan M.** 1984. "Toward Combined Arms Warfare: A Survey of 20th-Century Tactics, Doctrine, and Organization". <https://www.armyupress.army.mil/Portals/7/combat-studies-institute/csi-books/house.pdf>.
- McEnany, Charles.** 2022. "Multi-Domain Task Forces A Glimpse at the Army of 2035." <https://www.ausa.org/publications/multi-domain-task-forces-glimpse-army-2035>.
- NATO.** 2022. "Conceptul Strategic al NATO 2022." Adoptat de șefii de stat și de guvern în cadrul Summitului NATO de la Madrid din 29 iunie 2022. https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/290622-strategic-concept-ro.pdf.
- . 2023. "Defence Expenditure of NATO Countries (2014-2023)." https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2023/7/pdf/230707-def-exp-2023-en.pdf.
- NATO Standard AJP 3-9.** 2016. *Allied Joint Doctrine for Intelligence Procedures*. Edition B, Version 1, NATO Standardization Office.
- . 2021. *Allied Joint Doctrine for Joint Targetting*. Edition B, version 1, NATO Standardization Office.
- NATO Standard AJP-01.** 2022. "Allied Joint Doctrine". https://assets.publishing.service.gov.uk/media/659ea238e96df5000df843f3/AJP_01_EdF_with_UK_elements.pdf.
- Nistorescu, Claudiu Valer.** 2022. "The Battle of Kyiv – Considerations on the conduct of military operations at the tactical level". *Romanian Military Thinking Conference*. Bucharest: The Defence Staff.
- Reuters.** 2023a. *Russian budget expenditure in 2023 to total \$351 bln - finance minister*. <https://www.reuters.com/markets/europe/russian-budget-expenditure-2023-total-351-bln-finance-minister-2023-12-27/>.
- . 2023b. *China plans 7.2% defence spending rise this year, faster than GDP target*. <https://www.reuters.com/world/china/china-says-armed-forces-should-boost-combat-preparedness-2023-03-05/>.
- Simoens, Tom.** 2022. "Combined Arms Warfare As The Key To Success On The Contemporary Battlefield?" *The Defense Horizon Journal*. <https://tdhj.org/blog/post/combined-arms-warfare-success-battlefield/>.
- Skates, Jesse L.** 2021. "Multi-Domain Operations at Division and Below." *Military Review - The Professional Journal of the U.S. Army*. <https://www.armyupress.army.mil/Journals/Military-Review/English-Edition-Archives/January-February-2021/Skates-Multi-Domain-Ops/>.
- Stanciu, Cristian-Octavian.** 2018. "War – A Complex Social Phenomenon." *International Scientific Conference Strategies XXI, Technologies – Military Applications, Simulations And Resources*. Bucharest: "Carol I" National Defense University.

- TRADOC Pamphlet 525-3-1.** 2018. “The U.S. Army in Multi-Domain Operations 2028.” <https://adminpubs.tradoc.army.mil/pamphlets/TP525-3-1.pdf>.
- US DoD** [United States Department of Defense]. 2022. ”Defense Budget Overview”. https://comptroller.defense.gov/Portals/45/Documents/defbudget/FY2023/FY2023_Budget_Request_Overview_Book.pdf.
- Watling, Jack și Nick Reynolds.** 2023. ”Meatgrinder: Russian Tactics in the Second Year of Its Invasion of Ukraine”. <https://static.rusi.org/403-SR-Russian-Tactics-web-final.pdf>.
- Zabrodskyi, Mykhaylo, Jack Watling, Oleksandr V. Danylyuk și Nick Reynolds.** 2022. ”Preliminary Lessons in Conventional Warfighting from Russia’s Invasion of Ukraine: February–July 2022”. <https://static.rusi.org/359-SR-Ukraine-Preliminary-Lessons-Feb-July-2022-web-final.pdf>.